

KOKOŠ HRVATICA

Janječić¹, Z.

▼ Slika 1. Umatičena jata kokoši Hrvatica

▼ Slika 2. Crveni soj

Na području uz tok rijeke Drave u prvoj polovici 20. stoljeća započeo je uzgoj kokoši Hrvaticice - "dudice", a do danas je proširen i na ostale dijelove Hrvatske. Prve korake odabiranja i stručnog nadzora ove kokoši napravio je 1917. godine Ivan Lakuš iz

mjesta Torčec u Podravini. Križao je domaću kokoš s Leghorn pijetlovima. U daljnjem je uzgoju izlučivao sve jedinke s bijelim perjem, a ostavljao one s crnom, crvenom, smeđom i jarebičastom bojom perja. Konačni izgled i odlike današnje kokoši Hrvaticice dobiva križanjem s pasminom Wellsummer (Posavi i sur, 2002.).

▼ Tablica 1. Prikaz prosječnih vrijednosti tjelesnih mjera četiri soja kokoši

Tjelesna mjera	Crveni soj	Crni soj	Jarebičasti soj	Zlatni soj
Tjelesna masa, kg	1,87	1,81	1,62	1,76
Duljina trupa, cm	17,80	17,54	16,61	17,25
Duljina prsne kosti, cm	10,48	10,33	10,11	10,50
Duljina batka, cm	13,56	13,38	13,11	13,13
Duljina piska, cm	9,61	9,54	8,94	9,50
Duljina glave, cm	7,36	7,47	7,17	7,34
Duljina kljuna, cm	1,94	2,01	1,94	1,87
Širina glave, cm	2,68	2,62	2,62	2,70
Širina trupa, cm	5,52	5,54	5,11	5,50
Dubina prsiju, cm	11,02	11,17	10,83	10,63
Širina piska, cm	0,89	0,88	0,84	0,90

Na izložbi malih životinja u Zagrebu 1936. godine ova kokoš osvaja treću nagradu, a godinu dana kasnije u Leipzigu prvu. Najveći uspjeh domaća kokoš postiže 1937. godine na državnom dobru "Karađorđevo" kraj Bačke Palanke, gdje je održano natjecanje kokoši u nesenju jaja. Ova je pasmina dala najbolje rezultate i tom prilikom dobila ime Hrvatica (Posavi i sur, 2004.).

Zbog događanja vezanih uz drugi svjetski rat te kasnijeg prodora hibridnih pasmina uzgoj kokoši Hrvatica bio je potpuno potisnut. Krajem osamdesetih godina prošlog stoljeća zahvaljujući entuzijazmu pojedinaca iz Međimurske i Virovitičko-podravске županije pokrenuta je akcija za revitalizacijom uzgoja kokoši Hrvaticice te povećanjem broja rasplodnih životinja (Vostrel, 2005.).

¹ Dr.sc. Zlatko Janječić, docent, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Svetošimunska cesta 25, Zagreb

▼ **Tablica 2.** Prikaz prosječnih vrijednosti tjelesnih mjera četiri soja pijetlova

Tjelesna mjera	Crveni soj	Crni soj	Jarebičasti soj	Zlatni soj
Tjelesna masa, kg	2,46	2,37	2,15	2,05
Duljina trupa, cm	20,50	21,00	20,55	20,51
Duljina prsne kosti, cm	12,29	12,00	11,03	11,56
Duljina batka, cm	15,79	15,67	16,04	16,34
Duljina piska, cm	11,79	10,83	11,20	11,25
Duljina glave, cm	8,11	8,03	8,43	8,02
Duljina kljuna, cm	2,04	2,27	2,18	2,33
Širina glave, cm	2,66	2,87	3,05	3,14
Širina trupa, cm	6,43	6,33	6,22	6,18
Dubina prsiju, cm	12,14	12,83	11,55	11,54
Širina piska, cm	1,12	1,12	1,24	1,24

Danas je interes za uzgojem kokoši Hrvaticice u Republici Hrvatskoj povećan te se veličina rasplodne populacije procjenjuje na oko dvije tisuće.

Očuvanju autohtone hrvatske pasmine kokoši

Hrvaticice pridonosi i odluka Hrvatskog Sabora po kojoj se za svaku rasplodnu životinju umatičenu od strane djelatnika Hrvatskog stočarskog centra isplaćuje novčani poticaj u iznosu od 60,00 kn. Poticaji se isplaćuju za rasplodno jato kojeg čini deset kokoši i jedan pijetao. Ukoliko se na jednom obiteljskom gospodarstvu nalazi veći broj rasplodnih jata, ista moraju biti fizički odvojena, kako bi njihovi proizvodni rezultati mogli biti praćeni zasebno (Slika 1).

Kokoš Hrvatica ubraja se u pasmine kombiniranih svojstava, te se danas uzgaja u četiri soja; crveni (Slika 2), crni (Slika 3), jarebičasti (Slika 4) i zlatni (Slika 5) koji se međusobno uglavnom razlikuju po obojenosti perja, a za sve su sojeve karakteristični bijeli podušnjaci te kod crvenog i jarebičastog soja bijele noge,

dok su kod crnog i zlatnog soja noge sivkaste boje.

Pijetao i kokoš crvenog soja imaju osnovnu boju perja ciglasto crvenu s narančasto zlatnim vratom bez crnog crteža. Pijetao ima crni rep, metalno ze-

Ideje za «snack» proizvode

Da li imate ono što bi ona htjela grickati?

HAHN

G. C. Hahn & Co. Since 1848

HAHN – Food. Ideas. People.™

HAHN – stručnjak za hranu od 1848. godine

- brzi razvoj od koncepta do finalnog proizvoda
- uobičajeni stabilizacioni sistemi za hranu pronalaze vaše proizvode
- široki «know-how» u području hrane i tehnologije
- najviši standardi kvalitete
- najnoviji koncepti u prehrani i proizvodnim idejama
- informacije sa tržišta širom svijeta

Slobodno nas kontaktirajte, bez ikakve obveze.

G. C. HAHN & Co. d.o.o.
Mihanovićeve 9c • HR-48000 Koprivnica • CROATIA
Tel. +385/48/641 415 • Fax. +385/48/641 416 • hahn-co@kc.htnet.hr
www.gchahn.com

▼ **Tablica 3.** Prosječne tjelesne mase pilenki i pjetlića 8., 12. i 18. tjedna, (g) te konverzije, (kg/kg)

Pilenke	Pjetlići					
	8.	12.	18.	8.	12.	18.
Tjedan	8.	12.	18.	8.	12.	18.
n	140	139	121	127	30	30
x	858,41	1428,74	1774,92	1064,38	2125,50	2712,50
sx	11,11	17,98	24,79	13,81	34,88	51,96
s	131,51	211,94	272,70	155,68	191,02	284,62
cv	15,32	14,83	15,36	14,63	8,99	10,49
Konverzija	3,26	4,94	9,66	2,32	4,53	8,55

Prikaz prosječnih vrijednosti tjelesnih mjera četiri soja pijetlova dan je u tablici 2.

Prosječne tjelesne mase pilenki i pjetlića 8., 12. i 18. tjedna, (g) te konverzije, (kg/kg) dane su u tablici 3.

Prosječne tjelesne mase kokoši, broj i masa jaja te utrošak krmne smjese prikazani su u Tablici 5.

nog sjaja, dok je kod kokoši crno obojen samo vrh repa.

Crni soj karakterizira potpuno crna boja perja, metalnog sjaja i kod kokoši i kod pijetlova.

Jarebičasti pijetao ima narančasto zlatni vrat i bočna pera sedlišta, dok su im leđa, gornji dio krila i letna pera sjajne tamnocrvene boje. Prsa, trbuh, rep i poprečna krilna crta su crne boje metalno zelenog sjaja. Kokoši imaju narančasto zlatni vrat, dok je ostali dio tijela pokriven perjem koje je simetrično obrubljeno oker žutom i sivo smeđom bojom. Vrh repa im je crne boje.

Pijetao zlatnog soja ima narančasto zlatni vrat, leđa i zavjesu sedlišta, dok mu je ostali dio tijela pokriven crnim perjem metalno zelenog sjaja. Kokoši imaju narančasto žut vrat, dok je ostalo perje crne boje metalno zelenog sjaja.

Prikaz prosječnih vrijednosti tjelesnih mjera četiri soja kokoši dan je u tablici 1.

▼ **Tablica 5.** Prosječne tjelesne mase kokoši, broj i masa jaja te utrošak krmne smjese

Proizvodni pokazatelji	Vrijednost
Prosječna masa kokoši u dobi od 18 tjedana	1,71 kg
Prosječna masa kokoši u dobi od 44 tjedna	2,15 kg
Prosječan broj jaja po nesilici	105
Prosječna masa jaja	50,50 g
Utrošak krmne smjese kg/kg jaja	3,59 kg
Utrošak krmne smjese g/jajetu	181,42 g

▼ **Slika 3.** Crni soj

Potrebno je napomenuti da se radi o primitivnoj, temperamentnoj pasmini, koja je prilagođena slobodnom načinu uzgoja. S druge, strane s brojem snešenih jaja, njihovom prosječnom masom te utroškom krmne smjese možemo biti zadovoljni.

▼ **Slika 4.** Jarebičasti soj

Kod nekih je sojeva, nesivost veća i za gotovo 40 jaja u odnosu na prosjek za sve kokoši.

Iz prikazanih rezultata vidljivo je da između pojedinih sojeva kokoši Hrvatica postoje razlike u proizvodnim svojstvima, te da je s obzirom da se radi o primitivnoj pasmini potrebno raditi na konsolidaciji pasmine kako bi se njen genetski potencijal mogao još bolje ispoljiti.

LITERATURA

1. **Kodinetz, G. (1940):** Beitrag zur Kenntnis der Rasse und der Entwicklung des Zagorianer Truthuhnes (Meleagris gallopavo). Zeitschrift für Tierzucht und Züchtungsbiologie, 47, 2:140-165.

2. **Posavi, M., Ernoić, M., Ozimec, R., Poljak, F. (2002):** Hrvatske pasmine domaćih životinja. Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Zagreb.

3. **Posavi, M., Ozimec, R., Ernoić, M., Poljak, F. (2004):** Enciklopedija hrvatskih domaćih životinja. Katarina Zrinski, Varaždin.

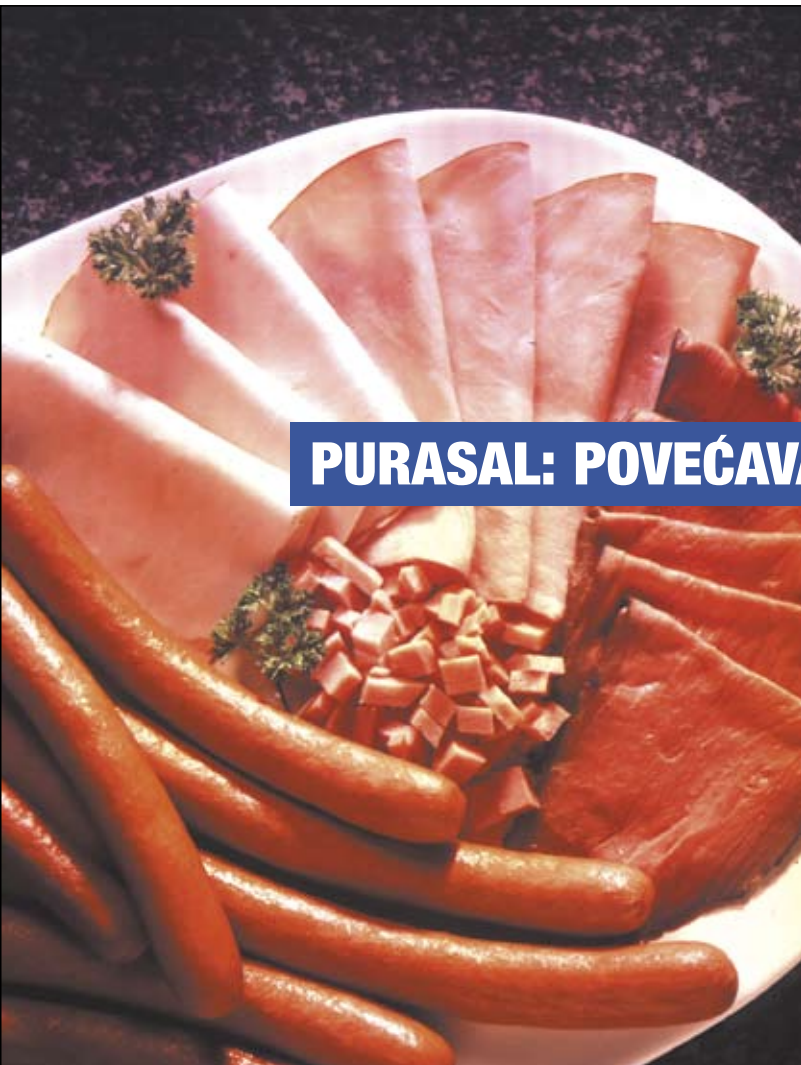
4. **Uremović, Z., Uremović, M., Pavić, V., Mioč, B., Mužić, S.,**

▼ Slika 5. Zlatni soj

Janječić, Z. (2002): Stočarstvo. Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

5. **Vostrel, V. (2005):** Standard peradi. Hrvatski savez udruga uzgajatelja malih životinja, Virovitica. ■

PURASAL: POVEĆAVA MIKROBIOLOŠKU STABILNOST

PURASAL® prirodni natrijev i kalijev laktat koriste se u proizvodnji mnogih proizvoda od mesa, stoke za klanje i peradi. Osnovne osobine PURASAL-a su:

- Povećava održivost proizvoda
- Poboljšava senzorska svojstva proizvoda
- Inhibira razvoj patogenih bakterija
E. coli-*C. botulinum*-*L.monocytogenes*

THE SOURCE YOU CAN DEPEND ON

American Barrings Corporation

Representative office Vienna
AUSTRIA
Tel./Fax: + 43 1 600 4125
E-mail: abc.map@chello.at

PURAC Deutschland GmbH

Mainzer Strasse 160
55411 Bingen/Rhein
Germany
Tel. + 49 6721 181740
Fax: + 49 6721 181750
E-Mail: pge@purac.com

www.purac.com